

HANDBÓK UM MÓTTÖKU BARNNA MEÐ ÍSLENSKU SEM ANNAÐ MÁL Í LEIKSKÓLUM KÓPAVOGS

Kópavogsbær

Efnisyfirlit

Inngangur	2
Mál sem huga þarf að í upphafi.....	3
Lögheimili	3
Dvalarleyfi.....	3
Kennitala.....	3
Tryggingar	3
Heilbrigðisvottorð.....	3
Fjölmeningarsetur	4
Ferli móttöku	5
Innritun og móttaka	5
Undirbúningur viðtals.....	5
Varðandi túlka	6
Móttökuviðtal.....	6
Upplýsingar til starfsmanna leikskólans	7
Foreldrasamstarf	7
Menningaráfall	8
Samfélagsaðlögun	8
Móðurmál.....	9
Íslenska sem annað mál	9
Helstu kennsluáðferðir og leiðir í kennslunni.....	9
Ýmsar hagnýtar vefsíður.....	10
Námsefni gefið út af Menntamálastofnun, mms.is.....	10
Annað áhugavert efni	11
Fylgiskjöl	12

Inngangur

Markmið þessarar handbókar er að veita starfsfólki í leikskólum Kópavogs upplýsingar og ráðgjöf varðandi móttöku og innritun barna með íslensku sem annað mál. Tilgangurinn er að bæta aðferðir leikskólanna við móttöku barnanna, og gera þær enn skilvirkari, þannig að börn og foreldrar þeirra upplifi sig velkomin og örugg í nýjum leikskóla.

Til hóps barna með íslensku sem annað mál teljast:

- börn sem hafa fæðst erlendis.
- börn sem eiga foreldra af erlendum uppruna.
- börn sem hafa búið erlendis og snúa aftur.

Efnið sem hér fer á eftir var unnið af Guðlaugu Snorradóttur, Donata H. Bukowska í Alþjóðaveri Álfhólsskóla, Maríönnu Einarsdóttur og Heklu Hannibalsdóttur á menntasviði Kópavogsbæjar.

Hafa skal í huga að handbókin er lifandi skjal sem verður uppfært og lagað eftir því sem við lærum og þróum starf okkar áfram. Dagsetning í neðanmáli gefur til kynna hvenær síðasta uppfærsla átti sér stað.

Mál sem huga þarf að í upphafi

Lögheimili

Mikilvægt er að leikskólabarnið sé skráð með lögheimili í Kópavogi.

Dvalarleyfi

Meginreglan í leikskólum Kópavogs er að veita börnum, sem eru innflytjendur og hafa aldur til, skólavist eins fljótt og auðið er. Ekki er beðið eftir að þau fái dvalarleyfi, heldur er áhersla lögð á að umsóknarferli sé komið af stað vegna þess. Meðan á umsóknarferli stendur eru börnin utan þjóðskrár, en skráð um leið og formlegt dvalarleyfi hefur verið afgreitt.

Ástæða á töfum á leyfisveitingu getur verið sú að forráðamenn hafi ekki skilað umbeðnum gögnum til Þjóðskrár, s.s. ljósriti af vegabréfi, forsjárgögnum, staðfestu frumriti af fæðingarvottorði, húsnæðisvottorði eða þýðingu löggilttra skjalapýðenda á erlendum umbeðnum gögnum. Nánari upplýsingar má finna á vef Þjóðskrár, <https://www.skra.is>

Kennitala

Öll börn verða að hafa kennitölu. Til að geta sótt um kennitölu fyrir barn verður forráðamaður að hafa dvalarleyfi. Framvísa þarf þýddu fæðingarvottorði barnsins í Þjóðskrá Íslands, Borgartúni 21, 105 Reykjavík. Forráðamaður verður að sækja um kennitölu fyrir barnið og vera sjálfur með útgefið dvalarleyfi og skráður í Þjóðskrá. Ekki dugar að vera skráður í utangarðsskrá.

Umsókn þarf að fylgja:

- a. Ljósrit úr vegabréfi barnsins
- b. Ljósrit af frumriti af fæðingarvottorði barnsins
- c. Ljósrit af fæðingarvottorði barnsins þýddu á íslensku af löggiltum skjalapýðanda (þarf ekki ef vottorðið er á ensku).

Tryggingar

Allir sem fá dvalarleyfi hér á landi þurfa að sýna fram á að þeir hafi einhvers konar sjúkratryggingu. Börn undir 18 ára aldri njóta sömu tryggingar og forráðamenn þeirra. Einstaklingar sem geta sýnt E-104 sjúkratryggingarskírteini eru tryggðir í íslenska almannatryggingarkerfinu. Þeir sem ekki eru með E-104 þurfa að bíða í sex mánuði frá skráningu í Þjóðskrá þar til sjúkratryggingar almannatrygginga taka gildi.

Heilbrigðisvottorð

Þegar erlendir forráðamenn sækja um leikskóla er mikilvægt að tekið sé fram við þá að heilbrigðisvottorð og bólusetningarvottorð þurfi að fylgja umsókn um skólavist. Samkvæmt verklagsreglum sóttvarnarlæknis skulu þau börn sem koma til landsins frá eftirtöldum svæðum gangast undir læknisrannsókn vegna sóttnæmra sjúkdóma:

- Mið- og Suður-Ameríku, þ.m.t. Mexíkó
- Löndum í Evrópu sem eru utan Evrópska efnahagssvæðisins (EES)
- Asíu
- Afríku

Börn sem koma frá eftirtöldum ríkjum þurfa hins vegar ekki að framvísa læknisvottorði:

- Löndum innan Evrópska efnahagssvæðisins (annarra en Rúmeníu og Búlgaríu)
- Sviss
- Bandaríkjunum
- Kanada
- Ástralíu
- Nýja-Sjálandi

Læknisrannsóknin tekur til þeirra smitsjúkdóma sem ógna heilsu manna á hverju því landsvæði sem komið er frá. Börn sem flust hafa til landsins frá svæðum þar sem berklar eru útbreiddir, skal berklaprófa við komuna til landsins í tengslum við dvalarleyfi. Við upphaf leikskólagöngu þessara barna skal ganga úr skugga um að þau hafi undirgengist læknisrannsókn, þ.m.t. berklapróf. Hafi það ekki verið gert skal gera slíka rannsókn skv. verklagsreglum um læknisrannsókn á fólki sem flyst til Íslands, sem gilda frá janúar 2017. Sjá nánar á:

<https://www.landlaeknir.is/servlet/file/store93/item31084/Endursko%c3%b0a%c3%b0ar%20verklagsreglur-26.01.2017.pdf>

Göngudeild sóttvarna annast heilbrigðisskoðun innflytjenda og gefur út heilbrigðisvottorð þeim til handa sem sækja um atvinnu- og dvalarleyfi á Íslandi. Hægt er að panta tíma í skoðun í síma 585-1390 alla virka daga frá klukkan 8:30 – 16:00.

Fjölmenningarsetur

Á vefsíðu Fjölmenningarseturs er að finna bæklinga um fyrstu skrefin þegar innflytjendur eru nýkomnir til Íslands, <https://www.mcc.is/fyrstu-skrefin-baeklingur/>

Ferli móttöku

Innritun og móttaka

Ákveðinn er tími fyrir fyrsta móttökuviðtal. Fyrsta viðtal fer fram með forráðamönnum ásamt túlki og deildarstjóra, sérkennslustjóra og leikskólastjóra. Athugið að móttökuviðtalið er ítarlegt og því mikilvægt að áætla góðan tíma fyrir það. Gott er að nýta gátlista fyrir móttökuviðtalið sem finna má í *fylgiskjali 1* og eyðublað fyrir bakgrunnsupplýsingar í *fylgiskjali 2*.

Undirbúningur viðtals

- Leikskólastjóri ákveður á hvaða deild barnið fer.
- Deildarstjóri er upplýstur um komu barnsins, hvaðan það er og hvenær móttökuviðtalið fer fram.
- Ákveðið er hvenær aðlögun hefst og hver sjái um aðlögun barnsins.
- Deildarstjóri undirbýr börnin á deildinni fyrir komu barnsins.
- Teknar eru saman upplýsingar fyrir viðtal, sjá gátlista í *fylgiskjali 1*.
- Ákveðinn er tími sem foreldrar eru boðaðir og túlkur pantaður frá túlkabjónustu t.d. *Túlka- og þýðingarmiðstöð Íslands* <http://tulkamidstodin.is/>
Ling túlkabjónusta <https://ling.is/>
Alþjóðasetur <https://www.asetur.is/tulkathjonusta>
Túlkabjónustan <https://www.pantatulk.is/>

Varðandi túlka

Gott er að vera í samráði við forráðamenn áður en túlkur er pantaður. Þegar túlkur er pantaður þarf að taka fram hvaða tungumál forráðamenn tala, því ekki nægir alltaf að vita upprunaland heldur þarf að vita um móðurmál viðkomandi. Reikning skal senda til leikskóladeildar menntasviðs. Túlkur er bundinn þagnarskyldu við störf sín og er hlutlaus aðili.

Atriði sem gott er að hafa í huga þegar notast er við túlk

- Ávarpaðu og talaðu beint við viðmælanda þinn í fyrstu persónu, ekki túlkinn.
- Mundu að túlkurinn á aðeins að túlka, ekki láta í ljós álit sitt á viðmælanda þínum eða öðrum atriðum viðtalsins.
- Talaðu skýrt og notaðu stuttar setningar.
- Sýndu þolinmæði ef túlkurinn þarf að fá nánari útskýringar á einhverjum atriðum viðtalsins.

Hlutverk túlsins

- Túlkurinn er óháður og tekur ekki afstöðu.
- Túlkurinn á að túlka allt sem sagt er í viðtalinu.
- Túlkurinn hefur ekki leyfi til að koma með sínar eigin skoðanir, ráðleggingar eða athugasemdir og hafa þannig áhrif á viðtalið.
- Túlkur skal ekki láta í ljós álit sitt á þeim aðilum sem túlkað er fyrir.

Móttökuviðtal

- Móttökuviðtalið sitja forráðamenn, túlkur og deildarstjóri ásamt sérkennslustjóra og leikskólastjóra. Ávallt skal kalla til túlk fyrir móttökuviðtal. Mikilvægt er að skyldmenni eða vinir túlki ekki viðtalið. Jafnframt skal kallað á túlk þótt annað foreldri barnsins sé íslenskt. Gengið er frá dvalarsamningi, með aðstoð túlks, sem foreldrar undirrita. Foreldrar fá afhent afrit af dvalarsamningi.
- Óskað er eftir bakgrunnsupplýsingum um barnið ef mögulegt er, sjá *fylgiskjal 2*.
- Athuga þarf hvort læknisskoðun hafi farið fram þar sem barninu er ekki heimilt að hefja leikskólagöngu nema að undangenginni læknisskoðun (sjá kafla um heilbrigðisvottorð). Kynna þarf fyrir forráðamönnum að gerð verði einstaklingsáætlun og myndræn stundatafla yfir skipulag dagsins. Gott er að nota myndrænu orðabókina [Ljáðu mér orð](#) eftir Elísabetu Valgerði Magnúsdóttur og Hildi Baldursdóttur til að auðvelda barninu að eiga samskipti við börn og fullorðna. Orðabókin er á [Fjölmenningarvef Kópavogs](#).
- Í móttökuviðtali þarf að gefa forráðamönnum sem bestar upplýsingar um leikskólann en þó verður að hafa í huga að of mikið upplýsingaflæði skilar sér ekki alltaf. Því er gott að safna upplýsingum um leikskólann í möppu til að afhenda foreldrum og fara svo yfir upplýsingarnar saman.
- Gott er að bjóða foreldrum blað og penna til að punkta hjá sér ef þau vilja. Gátlista fyrir móttökuviðtal er að finna í *fylgiskjali 1*, mikilvægt er að prenta hann út og hafa með svo að ekkert gleymist.
- Í lok viðtals er ákveðinn tími fyrir næsta viðtal og er þá staðan skoðuð með tilliti til líðan barnsins og hvernig áframhald leikskólagöngunnar verður.

Upplýsingar til starfsmanna leikskólans

Eftir móttökuviðtal er mikilvægt að deildarstjóri upplýsi þá starfsmenn sem koma til með að sinna barninu um það sem skiptir máli, menningarlegan bakgrunn barnsins o.fl. Mikilvægt er að allir starfsmenn leikskólans sýni börnum og forráðamönnum þess skilning og hjálpsemi, t.d. með því að segja frá skólastarfinu og láta vita af komandi atburðum.

Það er stórt skref fyrir öll börn að byrja í leikskóla. Þau börn sem ekki hafa íslensku að móðurmáli þurfa að takast á við reynslu sem er bæði ný og spennandi en líka flókin og erfið. Börnin þurfa að tileinka sér nýtt tungumál og menningu sem kannski er ólík þeirri sem þau þekkja og það getur valdið álagi. Mikilvægt er að leikskólinn sé vel undirbúinn fyrir komu barnsins og að umhverfið sé hlýlegt og hvetjandi.

Mikilvægt er að gera þjóðerni barna og starfsmanna sýnilegt og sýna þannig tungumáli og menningu allra áhuga. Það er t.d. hægt að gera með því að hengja upp kveðjur á öllum tungumálum sem töluð eru í leikskólanum og hengja upp þjóðfána allra og merkja löndin sem börn og starfsmenn koma frá inn á heimskort. Á vefsíðunni <http://fjolmenning.kopavogur.is/grunnskolar/sjonraent-efni/> er að finna ýmislegt sem hægt að prenta út og hengja upp í leikskólanum.

Foreldrasamstarf

Áhersla er lögð á að hafa mikið og gott samstarf við forráðamenn og eru þeir hvattir til að ræða við kennara um hvernig gengur í leikskólanum og heima. Þeir eru hvattir til að heimsækja leikskólann eins oft og þeir óska. Mikilvægt er að forráðamenn séu reglulega upplýstir um stöðu barna sinna og um leiðir til að aðstoða börn sín ef þarf.

Eftir u.þ.b. þrjá mánuði er tímabært að taka annað viðtal við forráðamenn, deildarstjóri þarf að taka stöðuna á líðan barnsins og forráðamanna og upplifun í nýjum skóla. Það samtal þarf að sníða að hverjum og einum. Í þessu viðtali er upplagt að fara aftur yfir möguleika til frístunda og kynna frístundastyrk Kópavogsbæjar ef barnið hefur náð 5 ára aldri.

Virk þátttaka forráðamanna í skólastarfinu auðveldar gagnkvæma aðlögun allra sem að skólastarfinu koma. Farsæl leið til að erlendir forráðamenn verði þátttakendur er að veita þeim skipulega upplýsingar um samstarf forráðamanna, þátt þeirra í skólasamfélaginu og réttindi barna þeirra.

Rétt er að leita fjölbreyttra leiða til að ná til forráðamanna barna með íslensku sem annað mál. Hvers konar kynning og aðgangur að umhverfinu, þjónustu bókasafnanna í bænum, viðburðum, hefðum og skemmtunum auka líkur á því að erlendum íbúum finnist þeir velkomnir í samfélagið.

Leiðir til að ná til erlendra forráðamanna geta verið með ýmsum hætti, t.d. hefur gefist vel að halda úti Facebooksíðu sem er þægileg leið til að leyfa forráðamönnum að fylgjast með skólagöngu barna sinna og býður upp á samskipti. Stofnuð hefur verið facebooksíðan International Parents in Kópavogur / Międzynarodowi rodzice w Kópavogur <https://www.facebook.com/groups/359580684467741/> sem gott er að benda forráðamönnum á. Þar birtast upplýsingar á ensku og pólsku um ýmislegt er viðkemur leik- og grunnskólum og frístundum.

Menningarafall

Mikið áfall getur fylgt því að flytjast á milli landa og menningarheima. Því fylgir streita þar sem fólk veit ekki hvernig það á að hegða sér í nýju landi. Það þarf að takast á við nýjar aðstæður og getur ekki nýtt sér þekkingu sína. Mikilvægt er að allir aðilar innan skólanna skilji eðli menningaráfalls svo þeir bregðist rétt við. Mikið tilfinningalegt uppnám við flutninga getur verið börnum óbærilegt. Það er erfitt að vera í framandi landi og kunna ekki málið, börnin upplifa einnig vanmátt forráðamanna sinna til að aðstoða þau.

Í nýju landi eru samskiptareglur oft ólíkar því sem þau eiga að venjast og verða börn og forráðamenn ráðvillt vegna þess sem kemur þeim fyrir sjónir í íslenskum leikskólum. Þess vegna er mikilvægt að koma góðum upplýsingum um leikskólann, skólakerfið og samskiptahætti innan leikskólans til forráðamanna strax í fyrsta viðtali. Starfsfólk skólans þarf að sýna mikinn skilning og þolinmæði og gefa sér tíma til að útskýra einfalda hluti.

Menningarafall hefur verið greint í fimm stig:

- Fyrsta stigið, sem oft er kallað hveitibrauðsdagur, einkennist af spennandi tíma og væntingum til nýja landsins.
- Annað stigið er hið raunverulega áfall. Það einkennist af almennri vanlíðan, kjarkmissi og brotinni sjálfsmynd. Þá sýnir fólk gjarnan fjandsamlega afstöðu gagnvart gestgjafalandinu.
- Þriðja stigið einkennist af því að fólk hellir sér í nýja lífnaðarhætti. Samskipti við innfædda nást og þekking á nýrri menningu eykst.
- Fjórða stigið er eins konar lokastig aðlögunarinnar. Einkennist þetta stig af aðlögun og fullri þátttöku í nýju samfélagi.
- Fimmta stigið hefur örlítið aðra hlið. Það fylgir því ef fólk flytur aftur til heimalands síns. Það getur kallað fram annars konar menningarafall eða endurkomuáfall sem er afleiðing af því að viðkomandi hefur verið lengi í burtu frá heimalandi sínu.

Auk alls ofangreinds eru erlendar fjölskyldur oft án náinna ættinga og vina. Það stuðningsnet sem flestir eru vanir er ekki lengur til staðar.

Samfélagsaðlögun

Gagnkvæm aðlögun byggir á því að aðlaga fjölskyldur innflytjenda að samfélaginu og gera þá að virkum einstaklingum. Með þátttöku forráðamanna af erlendum uppruna í forráðamannastarfi leikskóla má opna hug allra aðila sem að skólastarfinu koma. Bæði upplýsa erlenda forráðamenn um skólastarfið og réttindi barna sem og upplýsa aðra um stöðu innflytjenda.

Mikið og gott tómstundastarf er í boði í Kópavogi hjá íþróttafélögunum, tónlistarskólum og Myndlistarskóla. Öll börn á aldrinum 5 – 18 ára með lögheimili í Kópavogi eiga rétt á frístundastyrk til tómstundaiðkunar. Rannsóknir hafa sýnt að börn sem taka þátt í tómstundum og frístundastarfi utan skólatíma læra nýja samfélagsmálið hraðar og öðlast meiri og dýpri orðaforða ásamt því að eignast vini.

Móðurmál

Mikilvægt er að börn viðhaldi móðurmáli sínu. Börn með annað móðurmál en íslensku hafa ólíkan menningarlegan, mállegan og námslegan bakgrunn. Þessi börn hafa því misjafnar forsendur til að takast á við nám í íslenskum skólum.

Með móðurmálskennslu er verið að brúa bilið milli málproska í móðurmáli og íslensku. Málumhverfi barns hefur mikil áhrif á máltöku, hvort sem um er að ræða móðurmál eða seinna mál. Traust undirstaða í móðurmáli getur verið forsenda færni í seinni málum.

Forráðamenn eru hvattir til að tala við barnið á móðurmáli sínu og lesa fyrir það bækur á móðurmálinu.

Móðurmál og brúarsmíði í hnotskurn:

- Barn sem elst upp við tvö tungumál lærir fljótt talmál meirihlutans/samfélagsmálið.
- Tungumálið sjálft er grundvöllur gerða og hugsana (samkvæmt m.a. Vygotsky og Dewey).
- Tungumál, menning og nám eru órjúfanlega tengd.
- Öll börn hafa rétt til að fá að læra og viðhalda móðurmáli sínu.
- Móðurmálið er talið grundvöllur frekara náms hugsana og félagsmótunar.
- Mikilvægt að nemendur geti tjáð sig á sínu móðurmáli.
- Tvítyngdir kennarar geta aðstoðað barn við að auka orðaforða og málskilning á móðurmáli sem og á nýja tungumálinu.
- Mikilvægt er að barn eyði sem mestum tíma í virku málumhverfi nýja málsins.

Á vef Tungumálatorgs er að finna einfalda bæklinga á mörgum tungumálum um mikilvægi heimatungumáls, http://tungumalatorg.is/laesiallramal/?avada_portfolio=mikilvaeqi-heimatungumals

Íslenska sem annað mál

Börn með annað móðurmál en íslensku hafa ólíkan bakgrunn hvað varðar nám, menningu og tungumál. Þau hafa mismikla undirstöðu í eigin tungumáli og eru misjafnlega undirbúin til að takast á við nýtt tungumál í nýju og framandi umhverfi. Mikilvægt er að saman fari markmið þar sem leitast er við að þjálfa börn í íslensku máli sem og menningarfærni og með því stuðla að félagslegri vellíðan barnsins. Þau fela í sér að nýja tungumálið er lykill að íslensku samfélagi, og verði þannig brúarsmíði sem tengir saman samfélagið, íslenskt skólastarf, íslenskt atvinnuumhverfi og brúi þar af leiðandi ólíka menningarheima.

Helstu kennsluáðferðir og leiðir í kennslunni

Allir starfsmenn leikskólanna eru mikilvægir í kennslu í íslensku sem öðru máli, hvort heldur sem er starfsmenn deildar barnsins, annarra deilda, starfsmenn í eldhúsi eða stjórnendur. Mikilvægt er að nýta allar þær stundir sem gefast til málörvunar og eru nokkur hagnýt ráð frá talmeinafræðingi Kópavogsbæjar á [fjölmenningarvef Kópavogs](http://fjölmenningarvef.kopavogs.is). Reykjavíkurborg hefur gefið út námsefnið [Gefðu 10, ekki bíða byrjaðu strax](#), eftir Fríðu B. Jónsdóttur, sem er einföld aðferð ætluð til þess að auka samræðu og samskipti við fjöltyngd börn sem eru að læra íslensku sem annað mál. Námsefnið er m.a. á [fjölmenningarvef Kópavogs](http://fjölmenningarvef.kopavogs.is).

Ýmsar hagnýtar vefsíður

- **Fjölmenningavefur Kópavogsbæjar – Fjölmennning og íslenska sem annað mál** <http://fjolmenning.kopavogur.is/>
- **Fræðsluvið Akureyrar – Nemendur með íslensku sem annað mál** (undir leikskólar) <https://erlendir.akmennt.is/>
- **Reykjavíkurborg - Allir með en enginn eins – fjölmennning í leikskóla** <http://reykjavik.is/allir-med>
- **Reykjavíkurborg - Einn leikskóli – mörg tungumál.** http://reykjavik.is/sites/default/files/einn_leiksk_li_moerg_tungum_l_skr_ning_framfoerum.pdf
Leiðarvísir um skráningu á framförum barna í íslensku sem öðru máli.
- **Reykjavíkurborg – Skilaboð** <https://reykjavik.is/skilabod-fra-skola-0>
Á vefsíðu Reykjavíkurborgar er að finna orðalista og ýmsar hagnýtar tilkynningar til foreldra á ýmsum tungumálum:
- **Tungumál er gjöf** <http://www.tungumalergjof.com>
Vefur fyrir leikskóla þar sem markmiðið er að efla mál og læsi barna sem læra íslensku sem annað mál, í samvinnu við forráðamenn. Vefurinn er stuðningsefni fyrir leikskólakennara til að skipuleggja starfið með börnunum í leikskólanum og styðja forráðamenn við að efla mál og læsi barna sinna á heimavelli.
- **Fjölmenningarsetur** <https://www.mcc.is/ad-laera-islensku/>
- **Paxel 123** <http://paxel123.com/is/>
- **Tungumálatorg** <http://tungumalatorg.is/velkomin/>
- **Söguskjóður** <https://www.dalvikurbyggd.is/krilakot/moya/page/soguskjodur>
Verkefni frá leikskólanum Krílakoti á Dalvík til að efla samskipti við forráðamenn.
- **Áfram, áfram íslenska** <http://tungumalatorg.is/ifu/files/2011/12/%C3%81fram%C3%ADslenska1hluti-2.pdf>
- **Komdu og vertu með!** <https://www.umfi.is/verkfaerakista/komdu-og-vertu-med/>
Vefur Ungmennasambands Íslands sem miðar að þátttöku allra barna í íþróttir:
- **Icelandic online fyrir börn** <https://vigdis.hi.is/icelandic-online-kids-styrkt-af-mennta-og-menningarmalaraduneytinu-2/>
(opnar formlega í desember samt)

Námsefni gefið út af Menntamálastofnun, mms.is

- **Leikur að íslenskum orðum** http://vefir.mms.is/lao_is/
Vefurinn er ætlaður til málörvunar í íslensku, með börnum með hægan málþroska og ekki síður börnum sem eru með annað móðurmál en íslensku.
- **Tákn með tali** <https://vefir.mms.is/tmt/>
Tákn með tali er tjáskiptaaðferð sem notuð er til að styðja við máltöku barna. Aðferðin byggir á einföldum hreyfitáknum sem notuð eru á markvissan hátt til stuðnings töluðu máli.
- **Íslenski málhljóðakassinn** <https://mms.is/namsefni/islenski-malhljodakassinn>
Efni sem nota má til að kenna og leiðrétta framburð, þjálfu hlustun og hljóðgreiningu og efla orðaforða og hugtakanotkun.
- **Markviss málörvun** <https://mms.is/namsefni/markviss-malorvun-pdf>

Kerfisbundin þjálfun í hljóðkerfisvitund í gegnum leik. Byrjað er á hlustunar-leikjum, þá koma rímleikir, þulur og vísur. Síðan taka við leikir sem tengjast uppbyggingu málsins, skiptingu þess í setningar, orð og orðhluta og að lokum greiningu stakra hljóða.

- **Orðaforðalisti** <https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/ordafordalisti/>
Orðaforðalistinn er hugsaður sem verkfæri fyrir leikskólakennara og forráðamanna til að styðjast við þegar þeir vinna að eflingu orðaforða barna. Orðasafnið er ekki hugsað sem matstæki, skimun eða próf. Efninu fylgir einnig hugmyndabanki, myndir og kynningarmyndband.
- **Orðasjóður** <https://vefir.mms.is/ordasjodur/index.htm>
Námsefni til málörvunar, tilgangur þess er að þjálfra hlustun og talað mál ásamt því að byggja upp orðaforða daglegs lífs. Í ljós kom að efnið nýtist ekki síður í málörvun barna með annað móðurmál en íslensku og íslenskra barna með seinan málþroska.
Krakkavefur Menntamálastofnunar <https://mms.is/krakkavefir>
Leikur að íslenskum orðum, Lestur er leikur, Samhljóðar í himingeimnum, Stafaleikir Bínu, Stafaleikir Búa, Stafaplánetur.

Annað áhugavert efni

- **Mikilvægi heimatungumáls**
http://tungumalatorg.is/laesiallramal/?avada_portfolio=mikilvaegi-heimatungumals
Einfaldir bæklingar um mikilvægi heimatungumálsins (e. home language), sem er það tungumál sem barnið heyrir talað heima hjá sér. Þessir bæklingar eru til á ótal tungumálum.
- **Fjölmennig og íslenska sem annað mál í Kópavogi (facebook hópur)**
<https://www.facebook.com/groups/194490637637149/>
Tengslanet, reynslubanki, hugmyndamarkaður, stuðningsnet o.fl. fyrir kennara og aðra starfsmenn í leik- og grunnskólum Kópavogs sem vinna með nemendum með annað móðurmál en íslensku.
- **Fjölmennig (workplace hópur)**
<https://kopavogur.workplace.com/groups/207167593198441/>
Tengslanet, reynslubanki, hugmyndamarkaður, stuðningsnet o.fl. fyrir kennara og aðra starfsmenn í leik- og grunnskólum Kópavogs sem vinna með nemendum með annað móðurmál en íslensku.
- **Glosbe** <https://glosbe.com>
Orðabók svipuð google translate, hægt að þýða stök orð, ekki samfelldan texta en með miklu stærri gagnagrunn.
- **Diki** <https://www.diki.pl/>
Pólsk/ensk orðabók.

Deilum hugmyndum og verkefnum. Senda má verkefni og hugmyndir í fjölmennningarlegri kennslu í leikskóla til ráðgjafa á menntasviði Kópavogs sem sér um að vista efnið inn á vefsíðuna.

Hjálpumst að!

Fylgiskjöl

Á næstu blaðsíðum má finna eftirfarandi fylgiskjöl:

- 1) *Gátlisti fyrir móttökuvíðtal*
- 2) *Bakgrunnsupplýsingar*

Gátlisti fyrir móttökuviðtal við forráðamenn barns með annað móðurmál en íslensku

Viðtal við: _____ dags: _____

Efni til að afhenda/ræða um í móttökuviðtali við forráðamenn með aðstoð tólks	Fjallað um	Afhent
Dvalarsamningur útfylltur, forráðamaður fær afhent afrit dvalarsamnings.		
Upplýsingar um leikskólann; símanúmer, stjórnendur, vefsíðu, völu-appið, veikindatilkynningar og leyfisbeiðnir.		
Samskipti við heimilið, tölvupóstur, upplýsingatafla í anddyri eða við inngang deilda.		
Ræða um nauðsyn þess að láta leikskólann vita ef breytingar verða á högum fjölskyldunnar eða líðan barnsins á meðan á leikskólagöngu stendur.		
Fara yfir dagskipulagið og ræða um; - að koma með barn og sækja barn - hólf og úti- og aukafatnað - matarmál og matartíma, gott að afhenda foreldrum matseðil fyrir einn mánuð svo þeir sjái hvernig hann er samsettur - hvíldina - hópastarf - útiveru - vettvangsferðir o.s.frv.		
Upplýsingar um agakerfi, leikskólareglur og mætingareglur.		
Skóladagatal leikskólans, frídagar, skipulagsdagar og sumarleyfi.		
Ræða þroskapróf og skimanir sem fara fram í leikskólanum.		
Kynna sérfræðipjónustu sem í boði er.		
Viðtöl við forráðamenn og fundir.		
Foreldrafélag og foreldraráð leikskólans kynnt, hlutverk og starfsemi þess.		
Ræða reglur og venjur í sambandi við afmæli, ferðalög o.fl.		
Kynning á ýmsum uppákomum tengdum íslenskum hefðum, s.s. þorablót, öskudagur og jólahald.		
Upplýsingar um leikskóla Kópavogs á ensku og pólsku má finna á http://fjolmenning.kopavogur.is/fyrir-foreldra/ á eftir að vinna!		
Frístundastyrki ætti að kynna fyrir forráðamönnum eldri barna því mikilvægt er að þeir viti af niðurgreiðslu til barna frá 5 ára aldri til að stunda íþróttir og aðrar tómstundir. Lista yfir íþróttafélög í Kópavogi og upplýsingar um frístundastyrk á ensku og pólsku er að finna á https://fjolmenning.kopavogur.is/ithrottafelog/		

Rétt er að upplýsa forráðamenn um að þeir séu velkomnir í leikskólann hvenær sem er og geti hringt í deildarstjóra ef spurningar vakna varðandi leikskólagönguna. Þá er í sumum tilfellum gott að hafa í huga að bjóða foreldrum upp á lengri aðlögun ef svo ber undir. Gott og traust samstarf við forráðamenn myndar grunn að öryggi barnsins sem og forráðamanna þeirra.		
Ákveða í lokin tíma fyrir næsta viðtal eftir þrjá mánuði þar sem staðan verður tekin.		

Bakgrunnsupplýsingar vegna barns með annað móðurmál en íslensku

Viðtal við: _____ dags: _____

Bakgrunnsupplýsingar frá forráðamönnum			
Hvað er barnið kallað heima?			
Hefur nafn barnsins einhverja sérstaka merkingu?			
Hverjir eru í fjölskyldu barnsins?			
Hvert er þjóðerni barns?			
Hve lengi hefur barnið búið á Íslandi?			
Elst barnið upp við tví-/fjöltyngi?			
Hefur barnið upplifið erfiðleika sem gætu haft áhrif á þroska þess?			
Þekkir fjölskyldan marga á Íslandi (tengslanet)?			
Hvað finnst barninu skemmtilegast að gera?			
Upplýsingar um hefðir og menningu fjölskyldunnar.			
Hver fer með forræði barns og hvernig er fyrirkomulagið?			
	Já	Nei	Eitthvað annað
Var meðganga og fæðing barnsins eðlileg?			
Hefur barnið verið heilsuhraust?			
Hefur barnið farið í reglubundnar skoðanir á heilsugæslustöð?			
Sýndi barnið frávík í málþroska í skoðun á heilsugæslu?			
Hefur barnið farið í heyrnarmælingu?			
Bregst barnið við nafninu sínu?			
Sýnir barnið þörf fyrir boðskipti?			
Á barnið auðvelt með augnsamband?			
Sýnir barnið áhuga á umhverfinu?			
Sýnir barnið áhuga á öðrum börnum?			
Fer barnið eftir einföldum fyrirmælum?			
Hefur barnið áhuga á bókum, er lesið fyrir barnið?			
Finnst forráðamönnum málþroski barnsins aldurssvarandi (hjal, babl, orð)?			
Er barnið að bæta við sig skilningi á nýjum orðum?			

Er barnið byrjað að tengja saman orð? 18 mánaða +			
Hefur málþróun stoppað hjá barninu á einhverjum tíma?			
Hafa forráðamenn haft áhyggjur af þroska eða hegðun barnsins?			
Hefur greinst þroskahömlun, athyglisbrestur, kvíði eða lestrarörðuleikar í fjölskyldunni?			
Notar barnið: snuð bleyju annað:			
Borðar barnið allan mat?			
Er barnið með ofnæmi?			
Eitthvað annað sem forráðamenn vilja að komi fram?			